

Demir Özlü: Vedası olmayan bir anlatıcı!

Demir Özlü'nün (9 Eylül 1935-13 Şubat 2021) ardı ardına yazılan iki anlatısında (Önüde Boş Bir Uzam, YKY, Feriköy, Mart 2012 / Senin Hayatın, YKY, Stockholm, 2014) karşımıza çıkan anlatıcı ses (ikinci kişi-anlatıcı), onun yansıttığı gerçeklik durumlarının dışavurumunda metne derin bir anlam katar.

Bir yanıyla anlatıcının ötedeki yaşamsal öyküsüne tanıklık ederken imgesel yolculuklarının seyrine de çıkarız. Özlü'nün yer yer, kuşağının "kurucu anlatıcı" olma özelliğini taşıyan anlatıcı sesinin çoğullaşarak yazın yaşamı boyunca sürmesini adanmışlık olarak görmek gerekir. Evet, yazıya adanmış bir ömür...

UĞUR DEMİR

"Yaşamım kısa bir yaşam olmadı. Ama ondan hatırlayacağım çok az şey kaldı geriye..."

Demir Özlü / "Serüven"

ANLATI DÜNYASINI ZENGİNLEŞTİREN BİR BOYUT: SÜRGÜNLÜK!

"Gitmek", "yerinden yurdundan olmak", "yolda olmak", "ötelede olmak", "sürgünde yaşamak" Demir Özlü'nün edebiyatının değişmeyen yanını oluşturur. Bir diğer belirgin yanı da budur. Kendisiyle bir konuşmamızda, sürgünlüğünden söz ederken anlatı dünyasını zenginleştiren bir boyuttur bu dediğimde, şunları söylediğini hatırlarım: "Bizim kuşağın hayata karşı tutumunda olan bir şeydir bu; saydamlık, kendine özgünlük, politik duruş..."

Düşünce durakları olan bir anlatıcıdır o. Yaşama eksenidir yazın evreninin biçimleyicisi. Yazmak için vardır. Bakışı, sözü, düşüncesi hepten buna dönüktür. O nedenle sürekli gitmeyi, giderken de yazıda olmayı / kalmayı önceler.

"İyi yazılabilmiş her yazıda bu aksaklıklar da içinde olmak üzere, bütün haksızlıklara başkaldırmadın," dediğinde; ötede görüp hissettiklerine de göndermeleri vardır: "Kimsenin sesi çıkmıyor. Kalabalıklar bastırılmış düşlerinin soluk imgeleri içinde sürüklenip gidiyorlar."

ZAMANE SORGUSU VE KENDİ ZAMANINA DOKUNAN BİR ANLATICI!

Hep "iyi yazı"nın ardında olan bir bakışla yazar Demir Özlü. Anlatının varoluşsal varlığına bağlılığını or-

taya koyduğu yapıtlarıyla her dem göstermiştir. Kendi zamanına dokunan bir anlatıcı olması, onu zamane ve güncel kaygıların da ötesine taşır; insanın yeryüzündeki konumunu sorgulamaya yönelir.

Sürgün kimliğinin yalnızlık adasında dille beslenen bakışına sinen aslında zamane sorgusudur. Öyle ki, birey olma hallerinden onun tekil durumu / duruşuna dönük için bir söylemi öne alması anlatılarının izlek-sel çeşitliliğini sağlar.

KARŞILAŞMA ZAMANI

Demir Özlü anlatısı bende Cibranlı Halit Bey'in Ölümü ile başlar (Memet Fuat'ın Seçtikleriyle: Türk Edebiyatı 1971, de Yayınları, Ocak 1971). Genç, yeniyetme çağında bir okuruna okuma belleğine iz düşüren bu anlatı sonrasında, izini sürdüğüm bir yazar- dı artık Özlü.

Okurluk, yazarlık, yayıncılık yaşantımda kendisine yer açtığım Demir Özlü ile ilk kez yüz yüze gelmemiz sürgünlüğün başkenti Stockholm'deydi. Paris kafelerini anımsatan, Kraliyet Sarayı'na yakın bir mekânda buluşmuştuk. Henüz sürgünlüğü bitmemişti. Dahası kendisine getirilen yasak sürüyordu. İstanbul'u, Türkiye'yi konuşmuştuk...

Yolculuklarından söz etmişti. Ama daha çok da "kuşağını", "1950 Kuşağı"nın nasıl ayrıcalıklı bir yazarlar topluluğu olduğunu... Bu kendine özgü olduğu açıklarken, bir ara "kendi yurdunda yabancı olmak"

düşüncesine sözü getirmiş, şunları demişti: "Gidince anlaşılabilen bir şeydir; insan yalnızlığına sığınarak yazarken bunu daha iyi anlıyor..."

Dahası bunun, toplumun-entelektüel hayatımızın oluşan enerjisinden oluşan; birbirinden çok farklı yazarların aynı dönemde ürün vermeleri, ülkenin ve insanının meselelerine kendi durdukları yerlerden bakmaları bir "kuşak" anlayışını doğurduğunu anlatmıştı. Dergilerdi bizi buluşturan mecca, bir de edebiyat kahveleri... Ferit Edgü, Orhan Duru dostluklarından konuşmuştuk. Ve Paris serüveninden.

KENDİSİNİ OKTAY AKBAL'IN ANLATICI DUYARLIĞINA DAHA YAKIN BULURDU!

Sürgünlük ve gezginlik onun edebiyatını zenginleştiren en temel olguydu. Özlü, Sait Faikvari bir "flâneur" değildi. Kendisini Oktay Akbal'ın anlatıcı duyarlığına daha yakın bulurdu. Öyküleri, günlükleri, hatta kısa romanları da o yöndedir. Güncele bakışı, yorumu, politik duruşunu orada çok net dile getirdiği siyasal / edebi denemeleriyle de okuruna yanış bilinci taşıyan Demir Özlü'yü o uzun "edebî yolculuk"umuzda tanıdıkça; onun yazıya adanmış ömrünün bir kitabının kurulması gerektiğini düşünmüşümdür hep.

En son, kendi adına düzenlenen bir toplantı için, geldiği İzmir buluşmamızda iki şeyi de konuşmuştuk: Kendisiyle yapılan söyleşileri ve edebiyatına dair yazılanları bir kitapta toplamak... Kardeşi Tezer Özlü ile mektuplaşmaları...

Demir Özlü edebiyatını tanıma / anlama yolculuğu için bir başlangıç olabilirdi bu. Bugün, bu kitapların hazırlığını yapmak sanırım ailesine düşüyor.

FERİT EDGÜ İLE MEKTUPLAŞMALAR VE 'ÖZ YURDUNDA YABANCI OLMAK'

Ferit Edgü'nün çabasıyla, aralarındaki edebî kardeşlik duygusunun ilk gençliklerinden beri nasıl kurulup geliştiğini anlatan mektuplaşmaları Öz Yurdunda Yabancı Olmak (Yayına Hazırlayan: Mısra Gökyıldız, Sel Yayınları, 2017), hem iki yazarın dünyasını hem >>

